

Eurooppalainen nettikysely huumeista – Tuloksia pilottikyselystä 2018

PÄÄLÖYDÖKSET

- Kyselyyn vastasi erityisesti nuoret aikuiset. Vastaajista 84 prosenttia oli 18–34-vuotiaita.
- Yleisimmin käytetyt päihteet viimeisen vuoden aikana olivat kannabis (97 %), alkoholi (94 %), amfetamiini (49 %), ekstaasi/MDMA (46 %) ja lääkeopioidit (33 %).
- Vastaajista 36 prosenttia on kokeillut tai käyttänyt viittä tai useampaa huumetta viimeisen vuoden ja 9 prosenttia viimeisen kuukauden aikana.
- Vastaajista 93 prosenttia oli täysin tai lähes samaa mieltä siitä, että ”ihmisten tulisi saada käyttää hasista tai marihuanaa”.

Tutkimustulokset osoittavat, että huumeiden käyttö ja käyttöön liittyvät haitat ovat lisääntyneet Suomessa viime vuosina (Rönkä & Markkula 2020). Laittomuuden ja stigman vuoksi huumeiden käyttö on haastava tutkimuskohde, ja esimerkiksi väestökyselyt tavoittavat huumeita käyttäviä henkilöitä rajoitetusti. Eurooppalainen nettikysely huumeista -hanke on yksi EU:n huumevirasto EMCDDA:n kehittämistä uusista työkaluista huumeiden käyttöä koskevan tiedon keräämisessä. Nettikyselyjen etuja ovat muun muassa tiedonkeruun nopeus ja suhteellisen edullinen hinta. Rajoituksina on vastaajien mahdollinen valikoituminen ja se, ettei tuloksia voida yleistää koskemaan koko huumeita käyttävien henkilöiden väestöryhmää. Nettikyselyjen avulla voidaan kuitenkin täydentää kokonaiskuvaa huumeiden käytöstä ilmiönä.

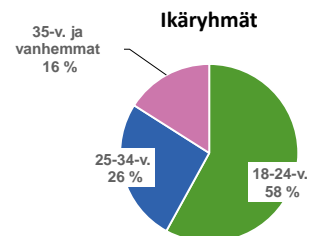
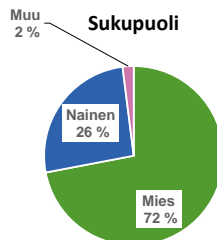
EMCDDA:n hankkeen tavoitteena on tiedon lisääminen huumeiden käyttötavoista ja huumeremarkkinoista Euroopassa ja lähialueilla. Kyselyä on pilotoitu eri Euroopan maissa vuosina 2016 ja 2017–2018. Suomi osallistui pilotointiin vuonna 2018. Pilottikierroksen Suomen tuloksia julkaistaan tässä raportissa.

Kyselyn vastaajat

Aineisto sisältää 3 849 huumeita viimeisen vuoden aikana käyttäneen, vähintään 18-vuotiaan ja Suomessa asuvan henkilön vastaukset. Kuten yleensäkin huumeiden käyttöä koskevissa tutkimuksissa ja aineistoissa, miesten osuus (72 %) oli naisten (26 %) osuutta suurempi. Sukupuoleltaan muita kuin naisia tai miehiä vastaajista oli 2 prosenttia.

Kysely tavoitti eniten 18–24-vuotiaita, jotka muodostivat yli puolet vastaajista (58 %). Vastaajista 25–34-vuotiaita oli 26 prosenttia ja yli 35-vuotiaita 16 prosenttia. Tämä on linjassa yleisen tutkimustiedon kanssa: huumeiden kokeilu ja käyttö on erityisesti nuoruuteen liittyvä vaihe (kts. esim. Karjalainen ym. 2020).

Vastaajista suurin osa oli käynyt keskiasteen koulutuksen (54 %). Peruskoulutus oli 26 prosentilla vastaajista ja korkea-asteen koulutus 20 prosentilla. Vastaajista 51 prosenttia kävi töissä, työttömiä oli 20 prosenttia ja opiskelijoita oli 20 prosenttia. Koko Euroopan aineiston analyyseissä on havaittu, että nettikyselyt näyttävät tavoittavan erityisesti niitä huumeita käyttäviä, jotka käyttävät huumeita satunnaisemmin esimerkiksi juhliessa (Matias ym. 2019).

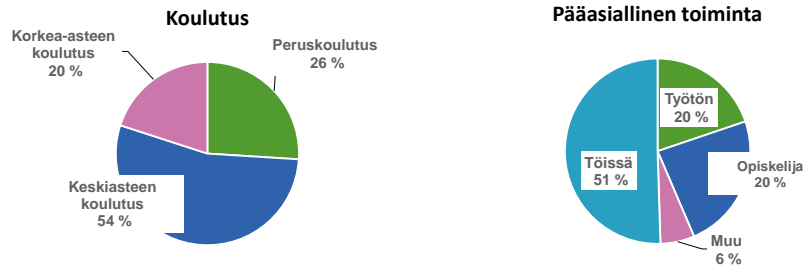

Sanna Rönkä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Karoliina Karjalainen

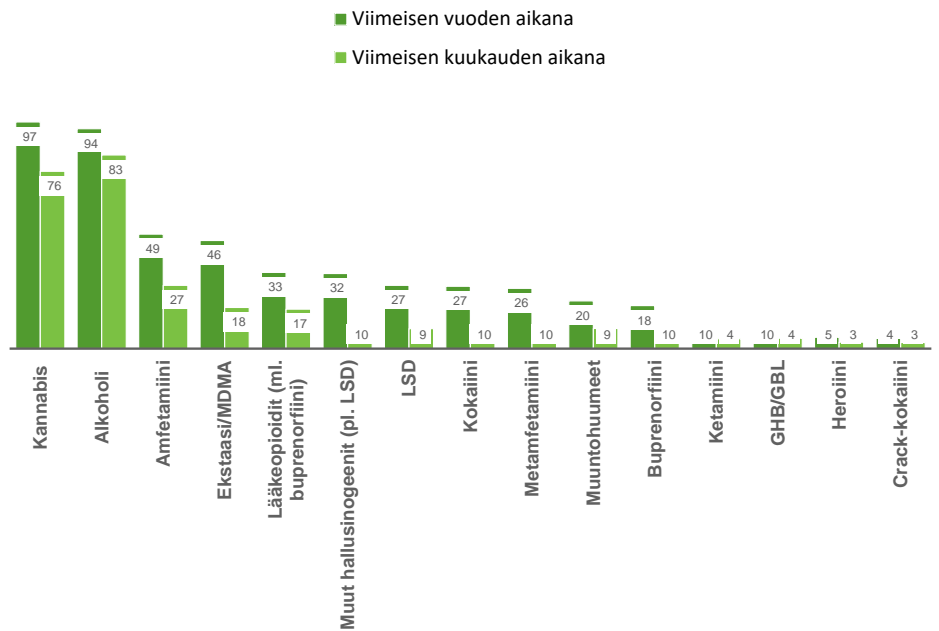
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Kuvio 1. Vastaajien sukupuoli, ikä, koulutus ja pääasiallinen toiminta.

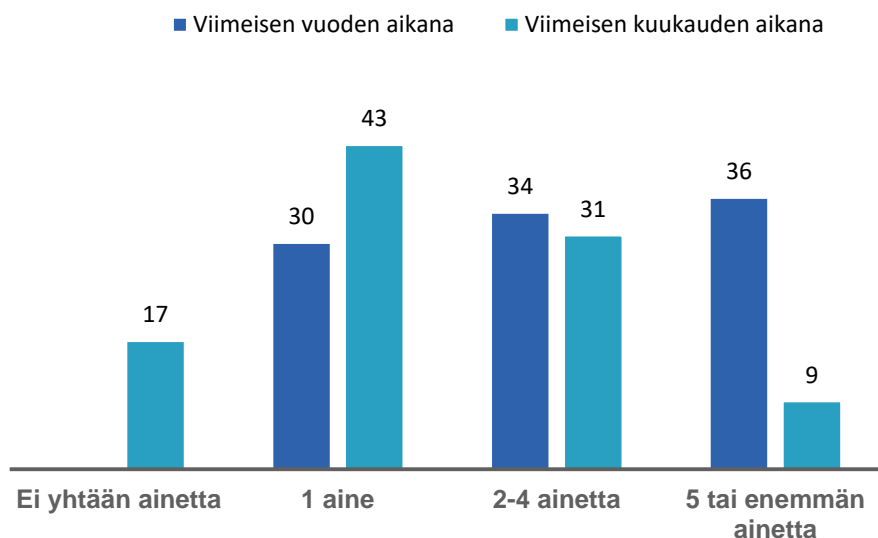
Eri päihteiden käyttö

Alkoholi ja kannabis ovat yleisimmät vastaajien käyttämät aineet. Vastaajista 97 prosenttia oli käyttänyt kannabista ja 94 prosenttia alkoholia viimeisen vuoden aikana. Viimeisen kuukauden aikana alkoholia oli käyttänyt 83 prosenttia ja kannabista 76 prosenttia vastanneista. Tämän jälkeen yleisimmät huumeet olivat amfetamiini (49 %) ja ekstaasi/MDMA (46 %), joita oli käyttänyt noin puolet vastaajista viimeisen vuoden aikana. Noin kolmasosa vastanneista oli käyttänyt viimeisen vuoden aikana lääkeopioideja (33 %) ja muita hallusinoeneja (32 %) kuin LSD:tä.

Kuvio 2. Vastaajien käyttämät päihteet viimeisen vuoden ja viimeisen kuukauden aikana, %.

Vastaajista 36 prosenttia oli kokeillut tai käyttänyt viittä tai useampaa huumetta viimeisen vuoden aikana ja 9 prosenttia viimeisen kuukauden aikana, kun alkoholia ei lasketa mukaan. Kyse ei välttämättä ole eri aineiden samanaikaisesta käytöstä, mutta tulokset kuvaavat kuitenkin kyselyyn vastaajien kokeilunhalua eri huumeita kohtaan. Vastaajista 30 prosenttia oli käyttänyt vain yhtä huumetta viimeisen vuoden aikana ja 43 prosenttia vain yhtä huumetta viimeisen kuukauden aikana.

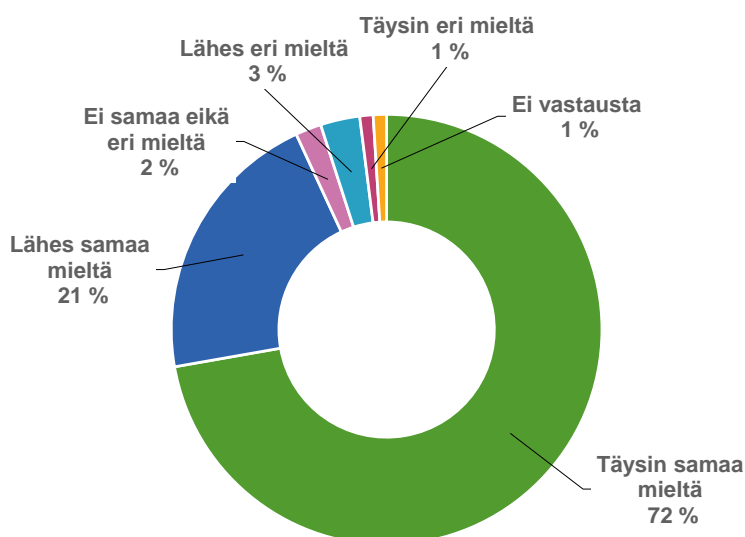

Kuvio 3. Vastaajien käyttämien päihteiden lukumäärä viimeisen vuoden ja viimeisen kuukauden aikana, %.

Kannabisasenteet ja käsitykset huumeiden käyttöön liittyvistä riskeistä

Kyselyssä tarkasteltiin vastaajien kannabisasenteita ja käsityksiä huumeiden käyttöön liittyvistä riskeistä. Vastaajista 93 prosenttia oli täysin tai lähes samaa mieltä siitä, että "ihmisten tulisi saada käyttää hasista tai marihuanaa".

Ihmisten tulisi saada käyttää hasista tai marihuanaa

Kuvio 4. Vastaajien näkemys siitä, tulisiko ihmisten saada käyttää hasista tai marihuanaa, %.

Näin tutkimus tehtiin:

Eurooppalainen nettikysely huumeista – Huumeiden käyttötavat on EU:n huumevirasto EMCDDA:n projekti, jolla selvitetään huumeiden käyttötapoja ja huumemarkkinoita. Suomi osallistui toiselle pilottikierrokselle yhdeksän muun maan ohella 2017-2018. Kyselylomaketta, vastaajien rekrytointia ja muuta metodologiaa on kehitetty jo vuoden 2016 ensimmäisestä kierroksesta lähtien (Matias ym. 2019).

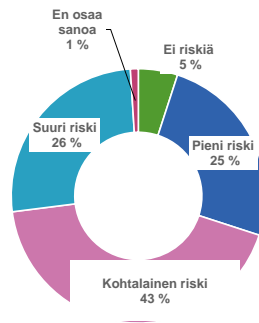
Suomen aineisto kerättiin nettipohjaisella kyselylomakkeella huumeita viimeisen 12 kuukauden aikana käyttäneiltä. Lomakkeesta oli täytettävänä suomen- ja englanninkieliset versiot. Vastaajien tuli olla vähintään 18-vuotiaita.

Vastaajat rekrytoitiin jakamalla linkkiä kyselylomakkeeseen THL:n verkkouutisissa, sosiaalisessa mediassa Facebook- ja Google-mainosin, opiskelijajärjestöjen sähköpostilistoilla, huumealan ammatillisilla verkostosähköpostilistoilla ja mainoslehtisillä terveysneuvontapisteissä.

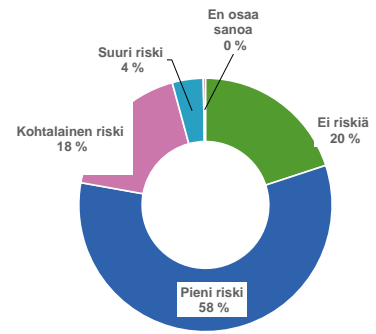
Kyselylomake oli auki kuusi viikkoa keväällä 2018. Vain Suomessa asuvat vastaajat otettiin mukaan analyysiin.

Päihteiden käyttöön liittyvien riskien suhteen vastaajista suurin osa (69 %) oli sitä mieltä, että viiden tai useamman alkoholiannoksen juomisesta joka viikonloppu aiheutuu kohtalainen tai suuri terveydellinen tai muu riski. Vastaajista noin neljäsosa (22 %) oli sitä mieltä, että kannabiksen polttamisesta säännöllisesti aiheutuu kohtalainen tai suuri terveydellinen tai muu riski ja yli puolet (56 %) sitä mieltä, että kokaiinin tai crackin kokeilemisesta aiheutuu kohtalainen tai suuri terveydellinen tai muu riski.

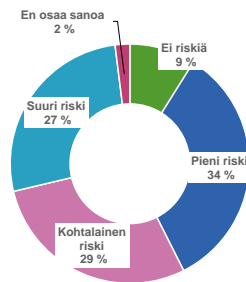
Kuinka suuri riski on viiden tai useamman alkoholiannoksen juominen joka viikonloppu?

Kuinka suuri riski on kannabiksen polttaminen säännöllisesti?

Kuinka suuri riski on kokeilla crackia tai kokaiinia kerran tai kaksi?

Kuvio 5. Vastaajien käsitykset huumeiden käyttöön liittyvistä riskeistä, %.

Lähteet

Karjalainen K, Pekkanen N, Hakkarainen P (2020). [Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2018](#). Raportti 2/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Matias J, Kalamara E, Mathis F, Skarupova K, Noor A, Singleton A, the European Web Survey on Drugs Group (2019). The use of multi-national web surveys for comparative analysis: Lessons from the European Web Survey on Drugs. *International Journal of Drug Policy*; 73:235-244.

Rönkä S, Markkula J (toim.)(2020). [Huumeetilanne Suomessa 2020](#). Raportti 13/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Tämän julkaisun viite:

Rönkä S, Karjalainen K (2021). Eurooppalainen nettikysely huumeista – Tuloksia pilottikyselystä 2018. Tutkimuksesta tiiviisti 77/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-343-799-9 (verkko)

ISSN 2323-5179 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-799-9>